

ODDANO 31. 01. 2025 ob 23:31.

**OBRAZEC ZA PODOJANJE PRIPOMB ZA
Predlog novega Zakona o varovanju kulturne dediščine**

ZBORNICA ZA ARHITEKTURO IN PROSTOR SLOVENIJE
VEGOVA 8, 1000 LJUBLJANA

Datum:

Predlog akta: PREDLOG ZAKONA O VAROVANJU KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD-2)

Pripombe uskladi: Špela Lesnik,, Komisarka za prostorsko zakonodajo, 040 586 046, spela.lesnik@zaps.si

**PREGLEDNICA ZA PODOJO IN USKLADITEV PRIPOMB NA PREDLOG ZAKONA O VAROVANJU
KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD-2)**

<i>št. člena in odstavka</i>	<i>Predlog člena ali odstavka z označeno spremembo (zapiše se celi člen ali odstavek)</i>	<i>Utemeljitev</i>	<i>Predlagatelj – oseba, matična sekcija,..</i>
Splošna pripomba	Terminologija ni usklajena med posameznimi deli zakona. Nekateri podobni pojmi niso jasno razlikovani, npr. vrednota in vrednost. Uveljavljenih pojmov ni smiselno spreminjati (začenši z nazivom zakona). Nujno pa je treba pojme, kot so prenova, obnova,	Uvajanje novih pojmov in uporaba istih pojmov z različnim pomenom po različnih predpisih povzroča veliko zmedo, predvsem v prostorskih aktih, kjer morajo biti pojmi uporabljeni enopomensko.	MSKA

	vzdrževanje ali sanacija sinhronizirati med predpisi s področja varstva kulturne dediščine, graditve in prostorskega načrtovanja.		
Splošna pripomba	Jasno je treba opredeliti kdaj in katere arheološke raziskave ter kdo jih opravi in financira v postopkih prostorskega načrtovanja.	Zapisi glede arheoloških raziskav so na več mestih zakona. Iz njih si ni možno ustvariti jasne predstave o sistemu arheoloških raziskav.	MSKA
UVOD: Podnebne spremembe	Kljub uvodnim pojasnilom menimo, da se zakon (oz. podzakonski akti) ne opredeljuje dovolj do problema odpornosti dediščine na učinke podnebnih sprememb.	Urejanje v primeru posledic naravnih nesreč je zgolj eden od vidikov obravnavanja dediščine v kontekstu podnebnih sprememb. Sodobno varstvo dediščine bi moralo vključevati nove splošne pogoje, ki bi zagotavljali na primer kakovostna rastišča za vegetacijo, dopustna umeščanja dreves na urbanizirana območja (v okviru pogojev ohranjanja), ponoven razmislek o posameznih vrstah, ki jih vključujejo ureditve območij dediščine (na primer divji kostanj, ki ima zaradi bolezni močno okrnjene ekosistemske storitve).	MSKA
4. člen	4. člen je treba dopolniti z definicijami pojmov, kot so "varstvo", "strokovne podlage za prenovo območja varstva kulturne dediščine", "konservator".	Jasno opredeljeni pojmi omogočajo preglednost in nedvoumnost zakona.	MSKA
4. člen (povezano s 125. členom)	Za opredelitev pojma "konservator" predlagamo, da definicija jasno vključuje dikcijo, da delo konservatorja ni vezano na opravljanje dela v javni ustanovi. Zakon bi moral urediti delo konservatorjev izven javnih služb vključno z vzpostavitvijo izobraževalnega sistema in podeljevanja licenc.	Strokovne podlage za območja dediščine se morajo izdelovati v sodelovanju z Zavodom. Če bi jih izdeloval Zavod sam, bi bil lahko v postopku v navzkrižnem interesu, kar je nedopustno.	MSKA

		Z vzpostavitvijo izobraževalnega sistema in podeljevanja licenc bodo Zavodi po eni strani razbremenjeni, po drugi strani pa ne bo prihajalo do primerov, ko izdeluje in ocenjuje isto delo isti javni zavod. Primer so zasebni arheologi, ki ponujajo dejavnost (87.člen)	
4. člen, točka 14.	Konservatorski načrti je obvezna priloga projektne dokumentacije za objekte s statusom spomenika, s katerim se določijo sestavine spomenika, ki jih je potrebno ohraniti, in usmeritve za ohranitev ter varovanje spomenika.	Dopolnitev se nanaša na Pravilnik o projektni in drugi dokumentaciji ter obrazcih pri graditvi objektov, ki pravi, da so elaborati priloge Projektni dokumentaciji.	MSKA
4. in 92. člen	Izravnalni ukrep je namenjen le v primerih odstranitve arheološke ostaline. Zakaj ne tudi za ostale zvrsti dediščine?	Določilo enostavno ni logično.	MSKA
35. člen, 2. odstavek	ni jasno, kdo pripravi strokovne podlage z varstvenega vidika, na podlagi katerih bo možno določiti PPIP	v izogib subjektivnim interpretacijam v fazi priprave akta in izdajanja soglasij (da se pogoji v teku ne spreminjajo)	MSKA
35. člen	Ta člen je treba v celoti črtati, saj posega v ZUreP oziroma v pristojnosti pripravljavca prostorskega akta.	Na podlagi zgodnjih pripomb je obvezno, da se z novim zakonom onemogoči ekskluzivno izdelavo strokovnih podlag s strani Zavoda, saj zaposleni na Zavodih ne zmorejo delati strokovnih podlag, poleg pisanja predlogov za razglasitev, pisanja smernic, mnenj in soglasij. Zato je treba z izobraževanjem in licencami omogočiti strokovnjakom različnih strok, da naredijo strokovne podlage v okviru izdelovalca prostorskega akta.	MSKA

52. in 56. člen	Bolj jasno je treba opredeliti razliko v namenu in vsebini strokovne podlage iz 52. in 56. člena.	Obe strokovni podlagi se pojavljata v zvezi s prostorskimi akti in vrednotenjem dediščine. Treba je opredeliti, zakaj in kdaj se izdeluje tista iz 52. in zakaj in kdaj tista iz 56. člena.	MSKA
52. člen 5. odstavek - strokovna zasnova v povezavi s 35. in 55. členom	PPIP-e bo možno v OPN določiti pod pogojem, da bodo s strani Zavoda izdelane strokovne podlage na EUP natančno.	v izogib subjektivnim interpretacijam v fazi priprave akta in izdajanja soglasij (da se pogoji v teku ne spreminjajo)	MSKA
52. člen 7. odstavek	Predlagamo, da strokovne podlage pripravi ustrezno usposobljena ekipa izdelovalca ob upoštevanju smernic, ki so povzeta določila aktov mnenjedajalca. To pomeni določil, ki jih je Zavod ali Ministrstvo postavilo v fazi razglasitve spomenika, dediščine, ...	Ker so strokovne podlage sestavni del akta po ZUreP, izdelovalec prevzema s podano izjavo tudi odgovornost za strokovne podlage. Zavod ne prevzema nobene odgovornosti za pravilnost izdelanih strokovnih podlag ali strokovnih zasnov.	MSKA
56. člen	<p>Pozdravljamo spremembo KNP v SP za prenovo območja z dediščino! V praksi se izkazuje problem odnos med načrtovalskim delom in OPPN (menimo, da je načrtovalski del dejansko OPPN in samostojen elaborat ni potreben). Menimo, da določila 56. uvajajo boljši koncept, ker gre za strokovno podlago, ki se prilagaja prostorskemu aktu, torej ni vezana samo na OPPN. Taka strokovna podlaga je nadvse smiselna npr. tudi za PPIP v OPN.</p> <p>Vendar pa določila 56. člena niso povsem dorečena in brez težav/dilem pri samem izvajanju. Prva dilema je, kdo to SP naredi - pristojen zavod ali prostorsko načrtovalsko podjetje. Odgovor je jasen - takšno SP je</p>	Nujno je treba zagotoviti operativnost te strokovne podlage, sicer izdelava nikoli ne bo zaživela, tako kot tudi izdelava KNP ni.	MSKA

	<p>treba narediti v sodelovanju obeh. Druga dilema je, kdaj se SP pripravi - na zalogo ali ko pride do investitorske pobude (izdelave prostorskega akta). Tretja dilema je kdo financira izdelavo - proračun (države, občine) ali investitor.</p> <p>Predlagamo, da se oblikuje prilagodljiv in kontinuiran sistem izdelave SP. Treba bi bilo pripraviti akcijski (npr. 5-letni) načrt prednostne/postopne priprave SP, po katerim bi vsak pristojni zavod v okviru svojega rednega dela izdeloval SP ali jih oddal v izdelavo referenčnemu zunanjemu izdelovalcu. Hkrati bi zakon moral imeti jasna merila glede možnosti/obveze priprave SP na pobudo in s financiranjem lokalne skupnosti ali investitorja. Izdelavo takšne SP bi se ponudilo v izdelavo pristojnemu zavodu. V kolikor ta ne bi imel ustreznih kapacitet, bi izdelavo prevzelo prostorsko načrtovalsko podjetje, zavod pa bi prevzel vlogo konzultanta/recenzenta (začenši s pripravo projektne naloge).</p>		
56. člen (5) odstavek	<p>Predlagamo, da se izdelavo tako STROKOVNIH PODLAG kot STROKOVNIH ZASNOV prepusti konservatoriju oziroma ekipi, ki je sestavni del ekipe izdelovalca.</p> <p>Izdelava strokovnih podlag in strokovnih zasnov mora biti izključno v domeni strokovnjaka, to je konservatorja z licenco iz posameznega področja oziroma ekipe večih strokovnjakov z več različnih</p>	<p>Izhajati iz zatečenega stanja, ko Zavod pripravlja kar vse kar se kakorkoli nanaša na kulturno dediščino je napaka, katere posledice so vidne na terenu. Če pogledamo velikost območja, ki ga pokriva en Zavod vidimo, da gre za ogromno območje, število konservatorjev na Zavodih pa je malo in komaj lahko pišejo pogoje, soglasja, smernice in mnenja in še to izven vseh razumnih rokov.</p>	MSKA

	področij, glede na značilnost območja. Ta konservator mora biti v ekipi izdelovalca.	Nedopustno je tudi, da Zavod izdela dokument, ki je sestavni del PIA, potem mu pa točno ta dokument MK posreduje v pregled, da poda nanj svoje strokovno mnenje, ki ga MK preuči in pošlje Občini.	
56. člen	Terminologija: predlagamo, da se namesto Strokovna podlaga imenuje Strokovna zasnova.	Gre za vsebino, ki je bolj zasnova, ki določa PPIP	MSKA
58. člen	Ta člen ni skladen z navodili, ki jih je za presojo vplivov na svetovno dediščino (HIA) podal ICOMOS. Glede na obseg HIA in zahtevnost postopka predlagamo, da se pripravi pravilnik, ki bo povzel navodila ICOMOSa. V takem primeru se v členu samo zapiše: v skladu s Pravilnikom.	Postopek je v navodilih zelo jasen in so določene vse faze postopka, kakor tudi kdo je odgovoren za katero od faz izdelave. Zapisani člen je splošen in zato postopkovno nejasen.	MSKA
81. člen, 1. odstavek	Obvezno je reorganizirati Zavode in ustanoviti posebne pisarne. Predlagamo organizacijo posebne pisarne v vseh Zavodih, s strokovnjaki različnih strok, ki bi lahko brezplačno svetovali investitorjem preden sploh naročijo projekte.	Zaradi preobremenjenosti Zavodov le-ti v praksi ne dajejo nasvetov preliminarno, temveč zahtevajo načrt ali kar popis del, kar povzroči za investitorja stroške, preden izve, da tega ne bo mogel realizirati.	MSKA
88. člen, 2. odstavek	Ni jasno, kaj so "običajna sredstva".	Treba je določiti jasna merila, izdaja KVS je upravni postopek.	MSKA
88. člen, 1. odstavek	Dediščina v prostoru je izraz, ki ga je treba glede na pravno normo, ki ga Zakon o varovanju kulturne dediščine predstavlja še posebej razložiti in uzakoniti, predvsem pa ugotoviti skladnost postopka o razglasitvi dediščine varovane v prostoru z Ustavnimi normami glede vključenosti lastnikov v postopek.	Problem vzpostavitve varovanja s prostorskimi akti brez posebnega akta o razglasitvi dediščine ni transparenten in lastnikom v območju dediščine ali lastnikov same dediščine ne omogoča vključevanje v postopek razglasitve.	MSKA
89. člen, 8. odstavek	Predlog se nanaša na izboljšanje oz. upoštevanje določila v praksi!	V praksi se na kulturnovarstvene pogoje in soglasja čaka bistveno dlje, zato	MSKA

		predlagamo, da se strokovne službe ZVKDS okrepi. Hkrati se pri delovanju strokovnih služb ZVKD pogosto kaže, da so posebej prešibko zastopane nekatere stroke (na primer krajinsko arhitekturna), saj pogoje in soglasja pogosto pišejo strokovnjaki drugih področij. Glede na vsebino projekta, bi morala pogoje in soglasja dosledno pisati strokovno pristojna stroka npr. posegi v vrtnoarhitekturno dediščino - krajinski arhitekt-konservator.	
89. člen	Obvezno uskladiti z 42. in 43. členom Gradbenega zakona	Gradbeni zakon (GZ-1) določa, da se v okviru priprave projektne dokumentacije pridobiva pogoje in mnenja.	MSKA
90. člen	Obvezno uskladiti z 42. in 43. členom Gradbenega zakona Predlagamo, da se vsebina uskladi s členom, ki predpisuje izdelavo konservatorskega načrta in HIA. Prav tako je zakon treba dopolniti tako, da tudi za vsebino STROKOVNIH PODLAG ZA PRENOVO Minister predpiše vsebino, obliko in način priprave	Gradbeni zakon (GZ-1) določa, da se v okviru priprave projektne dokumentacije pridobiva pogoje in mnenja.	MSKA
120. člen, 1. odstavek	Predlagamo reorganizacijo Zavodov.	Glede na vse našteje naloge v tem členu in na majhno število zaposlenih v javni službi je nemogoče, da bi se vse te dejavnosti izvajale strokovno, kvalitetno in v sprejemljivih rokih. Delovanje Zavoda, ki izdeluje strokovne podlage (sodelovanje je izdelovanje, ki je tržna dejavnost Zavoda), na iste strokovne podlage kjer je sodeloval pa kot javna služba poda mnenje, v konfliktu interesov.	MSKA

121. člen, 1. odstavek	Predlagamo umik točk 4, 6, in 12.	<p>Glede na vse našete naloge v tem členu in na majhno število zaposlenih v javni službi je nemogoče, da bi se vse te dejavnosti izvajale strokovno, kvalitetno in v sprejemljivih rokih.</p> <p>Sodelovanje pri pripravi je tržna dejavnost Zavoda, ki ni regulirana. Izpostavlja se dosedanja praksa, ko je sodelovanje Zavoda pogoj, da se pridobi pozitivno mnenje, kar predstavlja korupcijsko tveganje, saj v postopku Zavod napiše strokovno mnenje za mnenje ki ga izdelovalcu posreduje Ministrstvo za kulturo. Zneski za tako sodelovanje so nesprejemljivo visoki in nesorazmerni z zneskom izdelovalca, ki je na koncu v izjavi odgovoren kot prostorski načrtovalec. Isto velja za sodelovanje pri konservatorskem načrtu kar je tržna dejavnosti in na konci Zavod izda soglasje na izdelek v katerem je sodeloval kot izdelovalec.</p>	MSKA
151. člen	Določila tega člena se smiselno uporabi pri določanju usposobljenosti strokovnjakov različnih strok za izdelavo strokovnih elaboratov na področju varovanja kulturne dediščine, kot so strokovne podlage za prostorske akte, strokovne podlage za prenovo, strokovne zasnove, konservatorski načrti za prenovo.	Izpostaviti je treba razliko med institucionalnim varstvom in varovanjem kulturne dediščine.	MSKA
154. člen	Pozdravljamo omogočanje sofinanciranja ukrepov varstva tudi za dediščino, ne le za spomenike, vendar	Treba je ustvariti pogoje za podporo lastnikom (npr. z davčnimi olajšavami za vlaganja v stavbe, kulturne krajine	MSKA

	je treba v ta namen zagotoviti dodatna finančna sredstva. Ali zakon to predvideva?	večinoma niso spomeniki, vendar sredstva za ohranjanje nujno potrebujejo).	
158. člen	Popraviti napačno citiranje člena v točki 2 - financiranje raziskav v skladu s 159. členom tega zakona;	Napačno je citiran člen, saj 159. člen določa uporabo zakona.	MSKA
164. člen, 1. in 2. odstavek	Ni jasno, čemu je namenjen ta prikaz oziroma kakšna je vloga tega prikaza pri pripravi prostorskih aktov ali projektne dokumentacije. Ali je upoštevanje tega prikaza zavezujoče? Postavlja se vprašanje kako bodo strokovnjaki javnih služb lahko opravili tako veliko delo ob sedanji kadrovske podhranjenosti.	Ponovno se omenja prikaz dediščine v prostoru, ki je v zakonu nedorečen oziroma glede na določitev varstva s prostorskim aktom vprašljiv. Določila v zakonu, ki se jih ne da kvalitetno izvesti ni smiselno zapisati v zakonu, ker ga razvrednosti.	MSKA
166. člen	V zaključku tega člena je določilo, ki razlaga, da vpis v register nepremične dediščine in premične dediščine nima pravnih posledic. Predlagamo, da se lastnika o vpisu nepremične in premične dediščine v register obvesti in davčno razbremeni.	Posledica obstoječega zapisa je, da Zavod zahteva vključitev take dediščine v varstvo na podlagi prostorskega akta. Tako javnost ne more biti obveščena, saj je to zahteva Zavoda.	MSKA
204. člen	Ta člen pomeni obvod , da se na registrirani dediščini vzpostavi režim, na katerega v postopku priprave niti javnosti niti lastniki niso posebej obveščeni.	Tako zapisano določilo je ustavno sporno.	MSKA